

Φυσικά και δεν έμπαινε θέμα περιορισμού των θέσεων εργασίας. Η νέα τεχνολογία δεν αντικαθιστά την ανθρώπινη εργασία. Απλά, απαιτεί ειδικευση. Οι δήμιοι όλης της χώρας τίποτα δεν είχαν να φοβηθούν από την εφαρμογή της καινούριας μεθόδου εκτελέσεων. Το μόνο που έπρεπε να κάνουν ήταν να μάθουν να χειρίζονται και να συντηρούν το μηχάνημα. Το όφελος για το δημόσιο θα ήταν τεράστιο: Γρήγορη και παστρική δουλειά. Και οι μελλοθάνατοι δε θα βασανίζονταν κάθε φορά που η κούραση του δήμιου ή το λάθος χτύπημα του τσεκουριού απαιτούσε επανάληψη της διαδικασίας.

Ο πολίτης γιατρός Ιωσήφ Ιγνάτιος Γκιγιωτέν (1738 - 1814) ήταν κατηγορηματικός. Σχεδόν απαιτούσε από τη συνέλευση των τάξεων να εγκρίνει την εισήγησή του: Η γαλλική επανάσταση έγραφε ιστορία κι έπρεπε να αποδείξει τον ανθρωπισμό της καταργώντας τη βαρβαρότητα του τσεκουριού στις θανατικές εκτελέσεις.

Τους έπεισε. Η λαιμητόμος αποφασίστηκε να λειτουργήσει από τις 25 Απριλίου 1792. Πλήθη λαού έσπευσαν να την απολαύσουν: Πρώτος αποκεφαλισμένος με τη νέα μέθοδο, ο ληστής Ζακ Πελετιέ. Μέσα σε 15 μέρες, 2.625 εχθροί της επανάστασης εκτελέστηκαν με το νέο μηχάνημα. Στην Ιταλία, όπου πρωτοεμφανίστηκε, ονομαζόταν καρμανιόλα. Έμεινε στην Ιστορία με την ονομασία «γκιλοτίνα» προς τιμήν του Γκιγιωτέν που αγωνίστηκε για την καθιέρωσή της στη Γαλλία. Στην Ελλάδα, λειτούργησε πρώτη φορά το 1833 και καταργήθηκε το 1913.

Χωρίς να το καλοξέρουν, οι Γάλλοι είχαν κάνει ένα τεράστιο βήμα προόδου, αναγνωρίζοντας στους μελλοθανάτους το δικαίωμα να μην πονούν. Όμως, όταν η γκιλοτίνα λειτούργησε πρώτη φορά, η επανάσταση είχε άλλα πιο επείγοντα ζητήματα να την απασχολούν. Ουσιαστικά, παιζόταν η επιβίωσή της.

Ο Λεοπόλδος Β΄ της Γερμανίας βασιλεύσε μόλις δυο χρόνια (1790 - 1792). Πρόλαβε να υπογράψει, μαζί με την Πρωσία και τη Ρωσία, μια διακήρυξη κατά της γαλλικής επανάστασης που είχε επικρατήσει από το 1789. Πέθανε την 1η Μαρτίου του 1792. Βέβαιος διάδοχός του προαλειφόταν ο Φραγκίσκος. Ήταν ανιψιός της Μαρίας Αντουανέτας, γυναίκας του Λουδοβίκου ΙΣΤ΄ της Γαλλίας. Θα τον εξέλεγαν στις 14 Ιουλίου της ίδιας χρονιάς και το ήξερε. Δεν έκρυβε την πρόθεσή του να τιμωρήσει τους «βάρβαρους εκείνους

που ταλαιπωρούσαν τη θεία του». Θέλοντας να προλάβει μεγαλύτερες περιπέτειες, η ηγεσία της γαλλικής επανάστασης κήρυξε στις 20 Απριλίου τον πόλεμο κατά της γερμανοαυστριακής συμμαχίας και της Σαρδηνίας ελπίζοντας ότι οι άλλοι βασιλιάδες θα μείνουν ουδέτεροι. Οι πρώτες μάχες είχαν τραγική κατάληξη για τους Γάλλους αλλά δεν μείωσαν τον ενθουσιασμό τους.

Από τη Μασσαλία ξεκίνησε ένα σώμα με 500 εθελοντές. Με βήμα ταχύ, έφτασαν στο Στρασβούργο στις 24 Απριλίου του 1792, παραμονή των εγκαινίων της γκιλοτινας. Μπήκαν στην πόλη καμαρωτά. Μπροστά, η επαναστατική σημαία. Πίσω της, ο αρχηγός. Μετά, οι εθελοντές. Ο λαός του Στρασβούργου παραληρούσε στο πέρασμά τους. Και τα κορίτσια τους πετούσαν λουλούδια. Και, τι κρίμα! Δεν είχαν ένα δικό τους εμβατήριο να τραγουδούν. Στρατοπέδευσαν κι ο αρχηγός κάλεσε τον αξιωματικό του μηχανικού Κλοντ Ρουζέ ντε Λιλ.

«Ξέρω πως φτιάχνεις στιχάκια», του είπε. «Ως το πρωί, να μου έχεις έτοιμο ένα εμβατήριο».

Ήταν διαταγή κι ο Ρουζέ ντε Λιλ κλείστηκε σ' ένα δωμάτιο να γράψει. Εμπνευση, όμως, κατά διαταγήν δεν υπάρχει. Παιδευόταν άδικα ώσπου κάτι θυμήθηκε. Είχε σπουδάσει αρχαία ελληνικά και ξαφνικά στο μυαλό του χύθηκε ο παιάνας των Σαλαμινομάχων:

«Ίτε, παῖδες Ἑλλήνων, ελευθερούτε πατρίδα». Εμπρός, παιδιά των Ελλήνων, ελευθερώστε την πατρίδα. Έπιασε να το διασκευάζει: «Allons enfants de la patrie, le jour de gloire est arrivé». Εμπρός, παιδιά της πατρίδας, η μέρα της δόξας έχει φτάσει... Το εμβατήριο, σε λίγο, ήταν έτοιμο.

Στα μέτωπα του πολέμου, η κατάσταση άρχισε να αλλάζει. Μια επανάσταση στην Πολωνία ήρθε να αποσπάσει την προσοχή των βασιλιάδων της Ευρώπης χαρίζοντας χρόνο στους Γάλλους να αναδιοργανωθούν. Στις 29 Μαΐου, η νομοθετική συνέλευση κατάργησε τη φρουρά του Λουδοβίκου. Ένα βέτο του βασιλιά εξαγρίωσε το λαό που κατέλαβε την αίθουσα της συνέλευσης και τ' ανάκτορα του Κεραμικού (20 Ιουνίου). Τα γεγονότα προκάλεσαν αντιδράσεις στο εξωτερικό. Οι βασιλιάδες βιάζονταν να ξεμπερδέψουν με την επανάσταση. Στις 9 Ιουλίου, η συνέλευση κήρυξε τη Γαλλία σε κίνδυνο.

Στις 14 Ιουλίου του 1792, τρίτη επέτειο από την πτώση της Βαστίλης, ο Φραγκίσκος έπαιρνε το στέμμα της Γερμανίας, ο Λουδοβίκος ΙΣΤ΄ ορκιζόταν γι' άλλη μια φορά στο σύνταγμα και στο Παρίσι έμπαιναν οι 500 εθελοντές από τη Μασσαλία τραγουδώντας. Κι εκεί, ο λαός τους επευφημούσε. Τα κορίτσια τους πετούσαν λουλούδια. Κι αυτοί συνέχιζαν να τραγουδούν. Και σε λίγο, μαζί τους τραγουδούσε όλο το Παρίσι. Ο παιάνας της μιας νύχτας έγινε μόδα. Τον είπαν τραγούδι της Μασσαλίας: Μασσαλιώτισσα.

Θα περνούσαν περίπου σαράντα χρόνια ώσπου, στα 1830, η Ιουλιανή επανάσταση θα καθιέρωνε τη Μασσαλιώτισσα ως εθνικό ύμνο της Γαλλίας. Σαράντα χρόνια αργότερα (1870), η Βουλή θα τον ψήφιζε και τυπικά. Ο Ρουζέ ντε Λιλ γύρευε τη δόξα στο πεδίο της μάχης. Τη συνάντησε στους στίχους ενός αρχαίου παιάνα, που διασκεύασε. Στην ελληνική αρχαιότητα, ένας νεαρός πολεμιστής γύρευε τη δόξα στη ναυμαχία της Σαλαμίνας. Ήταν ο Αισχύλος, που έμεινε στην Ιστορία ως ο πατέρας της δραματικής ποίησης.

Στα 1792, όμως, τα γεγονότα έτρεχαν. Στις 25 Ιουλίου, μια γερμανική ανακοίνωση απείλησε τη Γαλλία με βαριές κυρώσεις, αν πάθαιναν το παραμικρό ο Λουδοβίκος και η Αντουανέτα. Στο Παρίσι, ο λαός αντέδρασε ζητώντας την κατάργηση της βασιλείας. Στις 10 Αυγούστου, κυριεύσε τ' αφύλαχτα ανάκτορα. Η βασιλική οικογένεια ζήτησε καταφύγιο στη συνέλευση, ενώ οι σύνεδροι αποφάσιζαν να συλληφθεί ο βασιλιάς και να προκηρυχτούν εκλογές για Συμβατική Συνέλευση (συντακτική, θα τη λέγαμε εμείς).

Άμεσο αποτέλεσμα ήταν Πρώσοι και Αυστριακοί να βαδίσουν κατά της Γαλλίας. Οι βασιλόφρονες τους υποδέχτηκαν στο Βερντέν με ζητωκραυγές. Όμως, η μάχη δόθηκε στο Βαλμί, στις 20 Σεπτεμβρίου. Νίκησε ο γαλλικός στρατός.

Την ίδια ώρα, οι νεοεκλεγμένοι της Συμβατικής στο Παρίσι, αποφάσιζαν να προχωρήσουν σε θεμελιακές αλλαγές. Την επομένη, 21 Σεπτεμβρίου του 1792, η Συμβατική αποφάσισε την κατάργηση της βασιλείας. Στις 22, ψήφισε την αλλαγή του ημερολογίου. Η μέρα εκείνη ήταν η πρώτη μετά τη φθινοπωρινή ισημερία κι ορίστηκε ως η πρώτη του πρώτου μήνα του πρώτου χρόνου της δημοκρατίας.

Στα πεδία των μαχών, οι Γάλλοι πήραν τη Σαβοΐα με αντεπίθεση (προσαρτήθηκε τον Νοέμβριο), τη Νίκαια, τη Βασιλεία, τη Ρηνανία και ολόκληρο το Βέλγιο (προσαρτήθηκαν τον Μάρτιο του 1793).

Η τύχη του πρώην βασιλιά κρίθηκε αναπάντεχα: Στα ανάκτορα, βρέθηκε η αλληλογραφία του. Αποδεικνυόταν ατράνταχτα ότι προετοιμάζε εισβολή ξένων στη χώρα. Η δίκη του άρχισε στις 11 Δεκεμβρίου του 1792 και τελείωσε στις 20 Ιανουαρίου του 1793 με την καταδίκη του σε θάνατο. Ανέβηκε στην γκιλοτίνα την επομένη, 21 του μήνα. Η Μαρία Αντουανέτα αποκεφαλίστηκε στις 16 Οκτωβρίου του ίδιου χρόνου. Ενάμισι μήνα νωρίτερα, είχε ξεκινήσει η περίοδος της τρομοκρατίας με εμπνευστή τον ηγέτη της Αριστεράς Μαξιμιλιανό Ροβεσπιέρο.

Είχε γεννηθεί στις 6 Μαΐου 1758 στο Αράς. Έγινε δικηγόρος κι εκπροσώπησε την τρίτη τάξη της πόλης του στο συμβούλιο των γενικών τάξεων που συγκάλεσε ο Λουδοβίκος ΙΣΤ΄, στις 5 Μαΐου του 1789. Από τότε, αφιερώθηκε στη γαλλική επανάσταση, για την οποία και πέθανε. Έμεινε στην ιστορία με την προσωνυμία ο Αδιάφθορος.

Μέσα από τη φωτιά των γεγονότων που συγκλόνισαν την πατρίδα του, αναδείχτηκε ηγέτης των αδιάλλακτων Ιακωβίνων, συνετέλεσε όσο κανένας άλλος στη θανατική καταδίκη και την εκτέλεση του βασιλιά, πολέμησε ως την εξόντωση τη δεξιά πτέρυγα των Γιρονδίνων κι έφτασε αρχηγός της επανάστασης. Ήταν ο εμπνευστής της περιόδου της τρομοκρατίας που ξεκίνησε στις 31 Μαΐου και παγιώθηκε από τις 5 Σεπτεμβρίου 1793. Δε δίστασε να συλλάβει και να στείλει στη γκιλοτίνα τον φίλο του δημοσιογράφο Λούκιο Κάμιλλο Ντεμουλέν (1760 - 1794), που υποστήριζε ότι η επανάσταση διέγραψε τον κύκλο της, και τον συναγωνιστή του Γεώργιο Ιάκωβο Δαντόν (1759 - 1794), που άρχισε να μάχεται την αντιθρησκευτική εκστρατεία, καθώς είχε ήδη εισαχθεί η λατρεία του Υπερτάτου Όντος.

Όμως, οι εχθροί του τον κατηγορήσαν ότι εκκαθάριζε τους αντιπάλους του για να μονοπωλήσει την εξουσία. Οι επαναστατικές επιτροπές άρχισαν να μην υπακούουν στη Συμβατική Συνέλευση. Ένα πραξικόπημα στις 22 Ιουλίου του 1794 (9η Θερμιδώρ), τον ανέτρεψε. Οι Γιρονδίνοι ξαναγύρισαν στη Συμβατική στις 23 του μήνα. Στις 31 Ιουλίου του 1794, ο Ροβεσπιέρος οδηγήθηκε στη γκιλοτίνα.

Στις 27 Οκτωβρίου 1795, την εξουσία ανέλαβε το πενταμελές Διευθυντήριο. Στις 9 Νοεμβρίου 1799, ο Ναπολέων Βοναπάρτης έγινε απόλυτος κυρίαρχος της Γαλλίας.

(Εθνος, 31.7.1997) (τελευταία επεξεργασία, 7.2.2009)